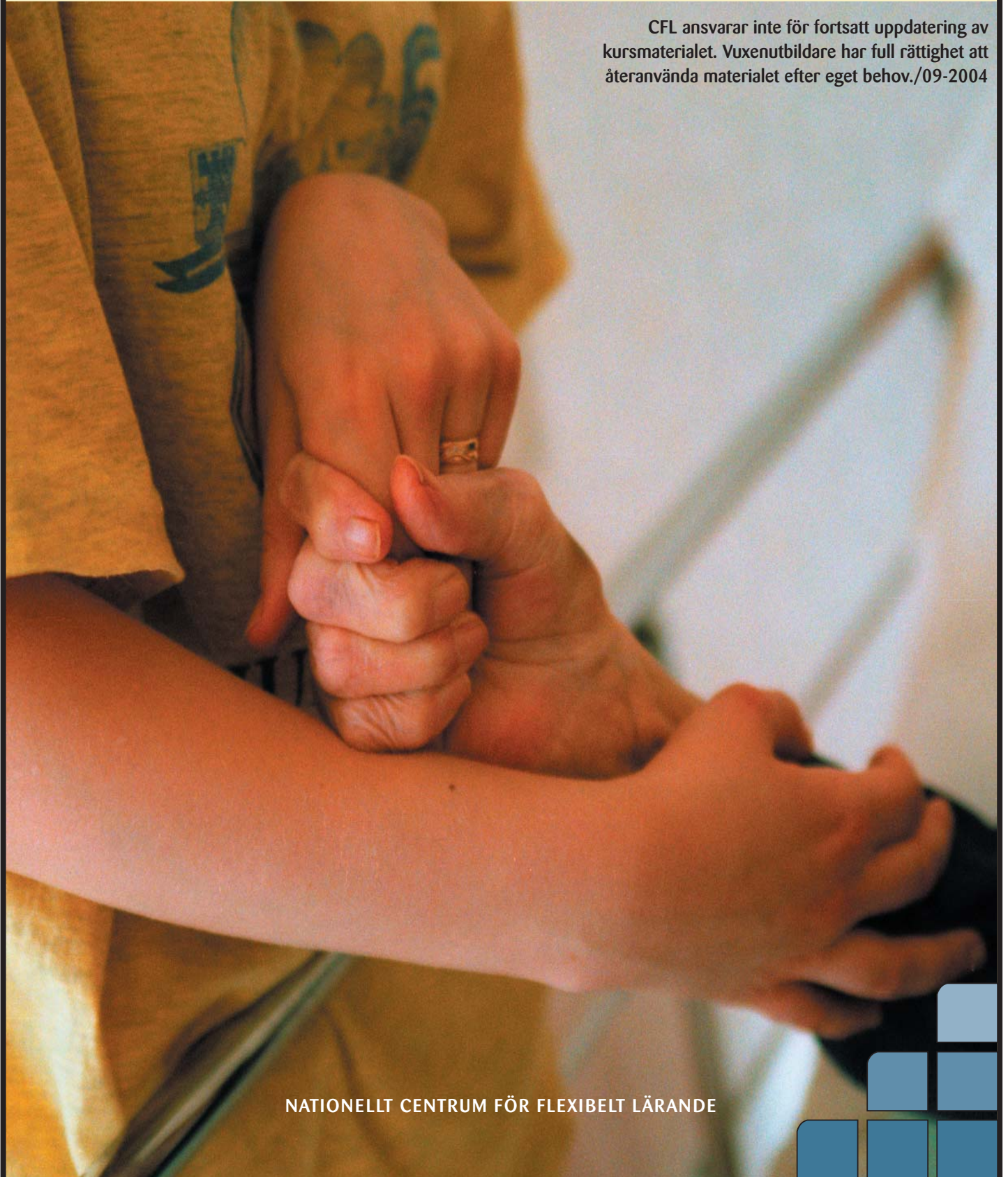

Etik och livsfrågor

OMVÅRDNAD

CFL ansvarar inte för fortsatt uppdatering av kursmaterialet. Vuxenutbildare har full rättighet att återanvända materialet efter eget behov./09-2004

Innehåll

	Sidan
Välkommen till distansstudier i kursen ”Etik och livsfrågor”	4
Studiehandledningens utformning	5
Kursmaterial	6
Studieråd	6
Kursöversikt	7
Studieenhet 1	8 - 10
Studieenhet 2	11 - 12
Studieenhet 3	13 - 15
Studieenhet 4	16 - 17
Studieenhet 5	18 - 20
Käll- och litteraturförteckning	21
Nyttiga länkar	22
Mål för kursen ”Etik och livsfrågor”	23
Betygskriterier	24

Välkommen

till distansstudier i kursen **Etik och livsfrågor**

Etik och livsfrågor behandlar etiska riktlinjer, centrala etiska begrepp, värden, och värdekonflikter inom verksamhetsområdet. Kursen ska även ge fördjupad kunskap om olika livsåskådningars syn på hälsa och behandling, vård och omsorg samt liv och död.

I studiehandledningen föreslås olika arbetsuppgifter som kan hjälpa dig att bearbeta kursinnehållet, både individuellt och i grupp, men även fördjupa dina kunskaper i ämnet.

Lycka till med dina studier i Etik och livsfrågor!

Studiehandledningens utformning

Studieenheter

Förberedelsedel

Innehåller fakta som tydliggör och konkretiserar de kursmoment som du sedan bearbetar i studiearbetet. I kursen ingår fem studieenheter.

Ett antal **nyckelord** anges i varje studieenhet. Dessa ord ger dig en vägledning om vad du ska lägga tonvikten på i dina studier.

Fundera på /ta reda på

Dessa uppgifter kan du arbeta med på egen hand utan att skicka in till din lärare.

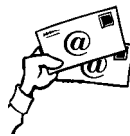
Studiearbete

Genomförandedel

Här får du uppgifter som du arbetar med och redovisar till din lärare. I kursen ingår fem studiearbeten. Du löser uppgifterna med hjälp av litteratur, fältstudie/arbetsplats eller andra tillgängliga källor, men glöm inte att också använda dina tidigare kunskaper och erfarenheter och att diskutera med andra.

Diskutera Utifrån innehållet i varje studieenhet kan du finna givande utgångspunkter för diskussion.

Studiearbetet som ska skickas in till din lärare är markerad med denna bild.

Du kan skicka per post eller e-post, men glöm inte att skriva namn på dina studiearbeten.

Läraren går igenom och bedömer ditt arbete och ger dig återkoppling med kommentarer.

Kursmaterial

Som kursbok kan du använda läroboken Etik och livsfrågor av L.Ryberg från Bonnier utbildning eller någon annan kurslitteratur avsedd för kursen.

Du kan söka alternativ och kompletterande litteratur, se litteratur- och adresslista i slutet av studiehandledningen.

Sök även aktuell information från Internet.

Information kan du också hitta på bibliotek och arbetsplatser m.m.

Studieråd

- *Studera mål och betygskriterier* för kursen längst bak i studiehandledningen.
- Mål och betygskriterier är avgörande vid bedömning av dina resultat.
- *Läs igenom och bilda dig en uppfattning* om varje studieenhet, dess mål, "nyckelord" och innehåll ger dig grund för vad du ska lägga tonvikten på i dina studier.
- *Läs och bearbeta* de avsnitt/kapitel i studieboken och annat material som hör till uppgiften.
- *Reflektera* över sammanhanget och tänk efter hur du kan tillämpa dina erfarenheter och det du läst.
- *Diskutera och lyssna*. I etik är en viktig del att våga lyssna på andra och respektera deras åsikter även om du inte delar dem.

Ett bra sätt att lära sig är att diskutera kunskaper, erfarenheter och studiearbeten med andra och att göra studiebesök. Sök gärna upp diskussionspartners, familjemedlemmar, vänner och arbetskamrater för att kunna ventilera och reflektera över etiska frågor.

Kursöversikt

Studieenhet	Studiearbete	Egen tidsplanering
Läs och bearbeta	Redovisa - anvisning i respektive studieenhet	
1 Livskvalitet - rum för lärande och utveckling	Moral, samlevnadsregler och civilkurage.	
2 Vad handlar etik om?	Etiska begrepp. Etiska begrepp i vardagslivet.	
3 Vad styr mitt sätt att handla?	Tillämpning av etiska ideal. Jämför religioners etiska regler. Livsåskådningsbegrepp.	
4 Hälsa och ohälsa	Konfliktlösning. Religion och psykisk hälsa och ohälsa.	
5 Omvårdnadens nyckelbegrepp	Tillämpning av nyckelbegreppen inom omvårdnad och omsorg. Eutanasi - Dödshjälp.	
<p>Examination och utvärdering</p> <p>När du gjort alla studiearbeten ska du planera för examination. Dina studier, bearbetning av studiearbeten och litteraturen ger dig bra kunskapsunderlag inför examinationen.</p> <p>Utvärdering av kursinnehåll, metoder och lärarhandledning kan ske kontinuerligt under kursens gång och efter avslutad kurs.</p>		

Studieenhet 1

Livskvalitet - rum för lärande och utveckling

Mål

Målet med denna studieenhet är att du ska:

- kunna uppfatta, tolka och reflektera över etiska och existentiella frågeställningar som aktualiseras i skolan och i den arbetsplatsförlagda utbildningen.

Nyckelord

Livskvalitet

Livsmod

Det inre rummet

Ondska

Godhet

Moral/samlevnadsregler

Framtid

Gott och ont

Vi tycks kunna bygga våra ställningstaganden på så olika värderingar. Det en människa anser vara rätt är för en annan helt förkastligt. Är människan innerst inne god eller är vi alla benägna att i första hand tänka på oss själva när det verkligen gäller?

Det onda är en verklighet och inte bara frånvaro av det goda.

Vi möter dess verklighet i vår omedelbara närhet; mobbingen i skolan och arbetslivet, misshandel, kvinnovåld, attentat, knivar, sparkar och vapen. I det globala perspektivet läser vi ofta om folkmord och etniska utrensningar.

Har FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna förlorat i auktoritet?

Har kärleksbudet och den gyllene regeln spelat ut sin roll? Kärleksbudets första led: ”Du ska älska din nästa såsom dig själv”. Den gyllene regeln: ”Allt vad du vill att människorna ska göra för dig, ska du göra för dem”.

Etik måste ständigt ifrågasättas för att hållas levande. Den kritiska reflexionen är etikens viktigaste uppgift och förutsättning. Min egen och andras etik måste således alltid granskas. Därför är samtalet så viktigt och en kungsväg till en djupare förståelse för vad som är gott, rätt och eftersträvansvärt.

Det inre rummet

Inskriptionen till Apollotemplet i Delfi löd: ”Känn dig själv!” Jag måste alltså börja med mig själv och vad jag står för. Mitt eget inre, mitt inre rum, måste hela tiden vara med i min tolkning av tillvaron och i kunskapsprocessen. Detta har människor i alla tider gjort. Denna livstolkningsprocess är viktig. Jag kanske måste revidera mina egna svar och min egen syn på tillvaron och på vad det är att vara ansvarig människa. Vårt sätt att söka mening i tillvaron kan ta sig olika uttryck kulturellt och historiskt. Tolkningarna av livet och verkligheten har genom tiderna format sig till olika livsåskådningstraditioner. Det gemensamma är hela tiden människans sökande efter mening och helhet i en tvetydig värld.

Etikstudier vill inspirera individen till att söka upp sitt inre rum och där uppleva sitt behov av tillit till människor, sitt behov av att skapa, sin vilja till mening. Det handlar om att ärligt leva sig in i andra människors situation, att våga tänka kritiskt, att ha ett öppet sinne för människors olika ståndpunkter och trostolkningar men också friheten att välja sin egen.

Simon Weil uttrycker det så här:

Från tidigaste barndomen och ända fram till graven finns det i djupet av varje människohjärta någonting, som trots allt ont hon begått, lidit och bevittnat - okuvligt väntar sig att man ska visa henne godhet och inte tillfoga henne ont.

Detta är det framför allt som är heligt hos varje människa.

(Personen och det heliga 1961)

Framtiden

Etiska frågor är intimt förknippade med hur man ser på framtiden. Har jag en framtidstro eller ej? Vilka hotbilder ser jag? Vilken är den sannolika framtiden? Den möjliga? Den önskvärda?

Studiearbete - Studieenhet 1

A Ge argument för varför det behövs en välgrundad moral samt ge exempel på samlevnadsregler, som i så fall bör ingå.

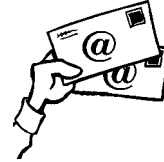
B Reflektera och diskutera med andra

Behövs religionen som grund för moralen? Argumentera för och emot.

Sammanfatta några synpunkter/ståndpunkter som kom fram.

C Civilkurage innebär att våga ifrågasätta fördomar och felaktigheter.

Beskriv hur du skulle vilja ändra på normer och rutiner, som du upplevt som felaktiga eller föråldrade, på din arbetsplats eller på din arbetsplatsförlagda utbildning.

Uppgifterna bör omfatta max två sidor dataskrivnen text.

Fundera på

Vad lägger du in i begreppet livskvalitet?

Studieenhet 2

Vad handlar etik om?

Mål

Målet med denna studieenhet är att du ska:

- ha kunskap om centrala etiska begrepp.

Nyckelord

Etik
Moral
Fakta
Värdering
Existentiell
Inre bilder

Etik och moral

Själva ordet etik kommer från grekiskan och betyder sed eller sedlighet. Etik kan således beskrivas som läran om vilka seder och bruk som människan använder. Moral används ofta som ett synonymt ord. Det ordet kommer från latinet och betyder ungefär detsamma som etik.

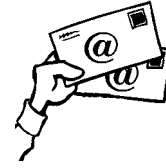
Etiken kan definieras på följande sätt:

Etik är ett intellektuellt reflekterande över vad som är rätt och orätt handlande. Moral har i vårt språk kommit att knytas till det praktiska handlandet. Etiken är alltså moralens teori medan moralen är etikens praktik.

Etiken ger oss inga färdiga svar och det är inte etikens uppgift att sätta upp lagar och regler och tala om för oss vad som är rätt eller orätt. Däremot är etiken ett redskap som får oss att handla ansvarigt. Med etikens hjälp kan man bättre förstå helheten och det mänskliga bakom olika ställningstaganden. Etiken hjälper oss också att ta fram fakta om det vi ska ta ställning till men även att skapa strukturer i våra resonemang. Dessutom hjälper etiken oss att ifrågasätta våra och andras värderingar.

Etiken visar hur långt vi kan vägledas av förnuftet när vi söker svar på etiska livsfrågor. Vi kan då bara konstatera att det inte går att hitta färdiga svar så länge människor kommer att både styras av fakta och värderingar.

Studiearbete - Studieenhet 2

A Reflektera och diskutera.

Etiska frågeställningar griper in i många livsområden och kräver ständiga ställningstaganden. Ge exempel på etiska frågeställningar som kräver ditt ställningstagande. Utgå gärna från ditt vardagsliv!

Sammanfatta några exempel och synpunkter som kom fram.

B Förklara följande etiska begrepp och ge exempel på dem: etik, moral, fakta, värdering, existentiell, inre bilder.

Uppgifterna bör omfatta max två sidor datorskriven text.

Fundera på

Beskriv din reaktion

- när du "förlorande" ett gräl
- när det gick illa för en ovän
- när du förlät en orättvisa
- när du gjorde bort dig
- när du vågade öppna dig och tala ärligt med någon.

Studieenhet 3

Vad styr mitt sätt att handla?

Mål

Målet med denna studieenhet är att du ska:

- förstå konsekvenser av olika ställningstaganden i etik- och livsåskådningsfrågor
- ha kunskap om centrala etiska begrepp

Nyckelord

Determinism

Indeterminism

Lustideal

Pliktideal

Resultatetik - konsekvensetik

Sinnelagsetik

Situationsetik

Religiös etik

Livsåskådning

Vad styr mitt sätt att handla?

Denna fråga är tidlös och går som en röd tråd genom hela mänsklighetens historia. Olika tider har gett olika svar och rekommendationer. Ibland är anvisningarna religiöst förankrade och utgår från någon form av gudomlig auktoritet. Ibland har människan försökt att komma med egna lösningar.

För att närma oss dessa frågor kan vi utgå från följande exempel:

I många större matvarubutiker kan man sedan en tid tillbaka vid returautomaterna för petflaskor välja mellan två alternativ: trycka på grön knapp och få ett kvitto på returbeloppet eller trycka på röd knapp och summan skänks automatiskt till Röda Korset. Hur handlar du?

Viljans frihet

Har människan en fri vilja att handla utifrån egna värderingar och åsikter eller är vi styrda av inlärd normer och regler, inte minst religiösa?

Filosofen Immanuel Kant sysselsatte sig ingående med denna fråga. Han menade att vi måste postulera (postulat = ett nödvändigt men obevisbart antagande) att människan har en fri vilja. All moral skulle annars bli meningslös. Vi måste förutsätta att människan har en fri vilja och kan välja mellan ont och gott. Hur vi sedan handlar bottnar i det personliga ansvaret.

Livsfrågor

Att kunna ge absoluta och slutgiltiga svar på vad som är rätt och fel är inte möjligt. Men genom att öppet och ärligt våga samtala om problem och konflikter i livet kan vi komma långt.

Det kan gälla frågor om liv och död, vardagen och arbetet, våld och ondska, mening och framtid. All etik utmynnar alltid i det personliga ställningstagandet. Att lära känna sig själv, sina svaga och starka sidor, hör till livet.

Livsåskådning

Livsåskådning innebär att vi behöver mönster för att kunna hantera vår tillvaro, inte minst i krissituationer. Att finna svar på livets stora frågor är till sist något som man själv måste komma fram till. Oavsett var vi har vår förankring så ingår alltid vissa grundläggande begrepp i en livsåskådning. Begreppen handlar om hur vi uppfattar verkligheten, kunskapen, människan, samhället, historien och gudsbegreppet.

Studiearbete - Studieenhet 3

A Tillämpa några olika etiska ideal som kan tänkas styra dig då det gäller att bemöta Agda som är 92 år gammal och bor på ett servicehus. Du serverar henne lunch men hon vägrar att äta och dricka.

B Visa på likheter och skillnader mellan olika religioners etiska regler.

I hur stor utsträckning ska man ta hänsyn till religiösa värderingar och rekommendationer i vårdarbetet?

C Vad ingår i en livsåskådning?

Redogör för de grundläggande begrepp som ingår i en livsåskådning!

Uppgifterna bör omfatta max tre sidor datorskriven text.

Fundera på

Vad tror du själv? Hur ser din livsåskådning ut?

Studieenhet 4

Hälsa och ohälsa

Mål

Målet med denna studieenhet är att du ska:

- ha kunskap om konflikter och konfliktbeteende som uppstår när olika etiska, existentiella och religiösa värden ställs emot varandra.

Nyckelord

Holism

Fysisk hälsa och ohälsa

Psykisk hälsa och ohälsa

Social hälsa och ohälsa

Andlig/moralisk hälsa och ohälsa

Religion och hälsa

Stress

Konflikter

Att ha hälsan och må bra

Vi brukar vara noga med att kontrollera om det finns några fel och brister på den egna bilen, båten eller bostaden. Vi vet att om vi sköter om och kontrollerar saker och ting kommer de att fungera bättre och längre.

På samma sätt är det människor emellan. Om vi är noga med att ha en bra kontakt med våra medmänniskor och lever i en hälsosam miljö, ökar möjligheterna till att vi mår bra såväl fysiskt som psykiskt. Samtidigt får vi mer utträttat i livet.

Holism

Holism handlar inte bara om att på ett bra sätt hantera kroppen, psyket och samvaron med andra människor. Det finns ytterligare en dimension, som man skulle kunna kalla *andlig/moralisk* eller *existentiell*. Man talar i dag om den holistiska människosynen. Det är här vi ställs inför frågor, som kan vara ganska jobbiga men likväl viktiga att tänka över och ta ställning till. Inte minst har den så kallade nyandligheten aktualiserat dessa frågor. Det handlar om upplevelser av olika slag, som ytterst styr vårt sätt att vara och handla.

Frågor, som vi aldrig kan komma ifrån, är t.ex.:

- Jag-begreppet: Vem är jag? Är jag äkta? Vågar jag vara äkta?
- Hur tänker jag mig framtiden? Vad bör jag sträva efter?
- Vad är meningen med allting?

Vår vardag är fylld med situationer, där vi på något sätt måste ta ställning till sådana frågor. Det kan handla om allting från vardagsbekymmer till avgörande existentiella valsituationer. Detta påverkar i sin tur inte bara oss själva och vårt självförtroende utan i förlängningen också vår omgivning. Vi möter i vår vardag frågor om konflikter, mobbing, utbrändhet, hjärnstress, brist på självförtroende osv. Listan kan göras lång.

Konflikthantering

Etik handlar ytterst om att kunna ha ett bra liv och leva i ett gott samhälle.

För detta krävs:

- kunskap om konflikter, etiska frågeställningar och teorier
- förmåga att skapa kontakt mellan människor, kunna se behov, kunna arbeta tillsammans och lösa konflikter
- kompetens och skicklighet att praktiskt kunna tillämpa etik i vardagslivet
- ansvarskänsla, mod och vilja att ta positiv ställning för rättvisa, godhet och alla människors unika värde.

Studiearbete - Studieenhet 4

A Bra kommunikations- och konfliktlösningsförmåga är viktiga inslag i allt arbete. Välj en etisk konfliktsituation, som du upplevt och ge förslag på bra lösningar.

B I vilken utsträckning kan en religiös inställning bidra till:

- psykisk hälsa?
- psykisk ohälsa?

Uppgifterna bör omfatta max två sidor dataskrivna text.

Studieenhet 5

Omvårdnadens nyckelbegrepp - liv och död

Mål

Målet med denna studieenhet är att du ska:

- ha kunskap om hur olika livsåskådningar påverkar synen på hälsa, behandlingen, vård och omsorg, liv och död.

Nyckelord

Psykosomatik
Lagstiftning
Kommunikation
Kriser
Lidande
Åldrande
Sorgearbete
Integritet
Självständighet
Att mötas och lita på varandra
Ömsesidig relation
Empati
Tvång
Solidaritet
Respekt
Död
Eutanasi

Det goda samtalet

I en av sina ungdomsskrifter berättar filosofen Platon följande episod.

En ung man söker upp Sokrates, Platons läromästare, och beskriver sina bekymmer. Han har ont i ögonen och huvudvärk.

Då får han följande svar av Sokrates:

Ska man bli bra i ögonen måste hela huvudet tas med i behandlingen. Likaså hela kroppen om huvudet ska bli bra igen. Man bör heller inte behandla kroppen utan att ta hänsyn till själen och själen får hjälp och upplysning genom **det goda samtalet**.

Intervention

I allt medmänskligt arbete är det därför viktigt att våga erkänna och samtala om känslor. Ett fackuttryck i detta sammanhang är intervention. Ordet betyder ”avbryta, komma emellan, ingripa, medla” och vill beskriva hur man kan närma sig en annan människa och bygga upp ett förtroendefullt samarbete. Omsorg och omvårdnad innehåller mycket intervention. Det kan handla om att se medmänniskan, att bekräfta och erkänna honom eller henne men också kunna korrigera och sätta gränser för vad som är beprövad erfarenhet eller ej.

Några rekommendationer

Att i detalj beskriva hur ett gott samtal eller en intervention bör bedrivas är inte möjligt men här följer några rekommendationer.

Ta den du pratar med på allvar

Blir man bemött med allvar och ödmjukhet är det lättare att närma sig de verkliga problemen. Att bejaka en människas känslor är att bekräfta människan själv. Man har rätt att vara både jätteglad och entusiastisk men också ledsen, förtvivlad, ursinnig, arg och besviken.

Empati

Att möta en människa med empati är att gå utanför sina egna värderingar och se situationen och problemen utifrån patientens villkor.

Lyssna efter signaler som är värdeladdade

Långtifrån all kommunikation förmedlas med ord via språket. Det handlar om att ”höra” de oroliga och missmodiga tankarna, som inte ens kan artikuleras.

Verbalisera - fråga

Genom att ställa frågor kan mycket vara vunnet. Ett bra samtal kan t.ex. se ut så här: ”Det såg ut som om du blev ledsen, när din kompis kom på tal. Stämmer det”? ”Du verkar väldigt arg. Har jag rätt när jag påstår det”?

Ha tålamod

Vi visar ofta upp ett starkt försvar mot att släppa någon in på livet. När öppenheten väl är ett faktum bör man vara beredd på oändliga upprepningar.

Fortsättningen

Det goda samtalet är inte en engångsföreteelse utan en process.

Att följa upp ett samtal visar att du bryr dig om någon. Det handlar inte alltid om allvarliga samtal eller utbyta av ord. En ögonkontakt, en klapp på axeln, ett skämt etc. kan tydligt visa att du bryr dig om. Vetskapen att du finns om det skulle behövas skapar trygghet.

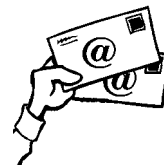
Psykosomatik

Vanligtvis har vi inga svårigheter att samtala om kroppen och dess funktioner. Vi vet mycket om exempelvis ögon, öron, hjärta, lungor, syreupptagning, ledband, menisker etc. Vi behöver heller inte skämmas över att ha skador eller defekter i dessa sammanhang.

Betydligt svårare är det att föra samtal om hur det känns inombords, vad vi tänker och vad vi känner, speciellt när vi inte mår bra eller inte når de mål som vi ställt upp.

Negativa tankar och känslor har en tendens att "fastna" i kroppen i form av psykosomatiska störningar. Obearbetade känslor kan bli kroppsliga spänningar.

Studiearbete - Studieenhet 5

A Välj ut en problemsituation, som du själv har mött och tillämpa några av omvårdnadens nyckelbegrepp eller utgå ifrån en situation i din kursbok.

B När övergår en människas rätt till liv att få rätt till död?

Vilken är din inställning till dödshjälp och hur ska den i så fall bedrivas?

Uppgifterna bör omfatta max två sidor datorskriven text.

Käll- och litteraturförteckning

- Björlin, O *Livets hus*
Bonnier Utbildning
1998
- Gustafsson, S *Etik - att handla ansvarigt*
Liber utbildning
1996
- Hoffman, D *En gemensam värdegrund-
nyckeln till en bra äldreomsorg*
Fortbildningsförlaget
- Kide, P *Etik & moral i Äldreomsorgen*
Fortbildningsförlaget
- Koskinen, L *Vad är rätt?*
Prisma
Falun 1992
- Myrgård, Iselau Nilsson *Etikboken*
*Att arbeta med etiska val-
situationer*
- Norberg m.fl... *God omvårdnad*
Bonnier Utbildning
1995
- Olivestam, C,E *Etik och livsfrågor i vård och
omsorg*
Liber Utbildning
2000
- Olivestam, Thorsén,
Westermarck *Texter om livet*
Almqvist & Wiksell
1994
- Thorsén, H *Omvårdnadsmodeller*
människosyn, etik
Liber Utbildning
1997

Nyttiga länkar

Bonnier Utbildning, bokhemsidor för religions- och samhällskunskap [_www.bonnierutbildning.se](http://www.bonnierutbildning.se)

Folkhälsoinstitutet [_www.fhinst.se](http://www.fhinst.se)

Handikappinstitutet www.hi.se

Arbetslivsinstitutet [_www.niwl.se](http://www.niwl.se)

Socialvetenskapliga forskningsrådet www.socforsk.se

FortbildningsFörlaget www.fortbild.se

Försäkringskassan www.fk.se

Statistiska centralbyrån www.scb.se

Äldreprojektet [_www.aldreprojektet.gov.se](http://www.aldreprojektet.gov.se)

Senior 2008 – Äldrepolitik för framtiden

www.senior2008.gov.se

Socialstyrelsen www.sos.se

Regeringen, socialdepartementet www.regeringen.se

Riksdagen [_www.riksdagen.se](http://www.riksdagen.se)

Svenska kommunförbundet www.svekom.se

Landstingsförbundet www.lf.se

Demokratiutredningen www.demokratitorget.gov.se

Föreningar, förbund m.m.

Röda Korset (träffpunkt för anhöriga): www.redcross.se

Anhörigrådet: www.ahra.se

Demensförbundet: www.demensforbundet.se

FORUM 50+ : www.forum50plus.com

Om du inte hittar någon länk kan det bero på att den upphört eller förändrats.

Mål

Kursen Etik och livsfrågor är anpassad till kursmålen SOMS 1201 som finns beskrivna i SKOLFS 2000.

Kursen skall ge kunskaper om etiska riktlinjer, centrala etiska begrepp samt, värden och värdekonflikter inom verksamhetsområdet.

Kursen skall även ge en fördjupad kännedom om livsåskådningarnas syn på hälsa, behandling, vård och omsorg, liv och död.

Efter genomgången kurs skall Du

- ha kunskap om centrala etiska begrepp
- ha kunskap om konflikter och konfliktbeteende som uppstår när olika etiska, existentiella och religiösa värden ställs mot varandra
- kunna uppfatta, tolka och reflektera över etiska och existentiella frågeställningar som aktualiseras i skolan och i den arbetsplatsförlagda utbildningen
- förstå de konsekvenser olika ställningstagande i etik- och livsåskådningar kan leda till
- ha kunskap om hur olika livsåskådningar påverkar synen på hälsa, behandling, vård och omsorg, liv och död.

Betygskriterier

Godkänd

Du beskriver centrala etiska begrepp och ger exempel på konsekvenser av värdekonflikter och konfliktbeteenden.

Du diskuterar tillsammans med andra och med utgångspunkt från egen erfarenhet etiska och existentiella frågor.

Du resonerar kring livsåskådningarnas syn på hälsa, vård, omsorg, liv och död.

Du visar respekt för olika livsåskådningars inställning till vård och omsorg.

Väl godkänd

Du anlägger teoretiska perspektiv på händelser i vård och omsorg utifrån etiska aspekter som uppmärksammas i vård och omsorg.

Du ger exempel på och reflekterar över värdekonflikter som kan uppstå inom vård och omsorg.

Du granskar argumentationen för olika för olika livsåskådningar och etik relaterade till vård och omsorg.

Mycket väl godkänd

Du drar slutsatser om vilka konsekvenser olika värdekonflikter kan leda till utifrån egen erfarenhet av kunskaper om etik och livsåskådning.

Du diskuterar och hanterar värdekonflikter med utgångspunkt från centrala etiska begrepp.